

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ

ԱՇՈՏ ՀԱԿՈՔԻ ԲԱՅԱՂՅԱՆ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր
*ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի բաժնի վարիչ, գլխավոր գիտաշխատող*

ՀՀ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հիմք ընդունելով տնտեսապես զարգացող երկրների փորձը կապված ապահովագրության գործընթացի հետ, պետք է նշել, որ Հայաստանում այն նույնպես ունեցավ իր ուրույն տեղը և ՀՀ կառավարության 2017թ. ծրագրով նախատեսվում է, որ 2018 թվականին և հետագա տարիներին ապահովագրական ընկերությունները հիմնականում ծառայություններ են մատուցելու՝ ցամաքային տրանսպորտի, օդանավերի, ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության, հրդեհից ու բնական աղետներից, գույքի, փոխադրվող գույքի (բեռների), երկաթուղային տրանսպորտի, առողջության, ընդհանուր պատասխանատվության ապահովագրության գծով, ինչպես նաև դժբախտ պատահարներից, աջակցության և երաշխիքների տրամադրման, այնպես էլ Հայաստանի համար հույժ կարևոր նշանակություն ունեցող գյուղատնտեսության ապահովագրության գծով¹:

Ապահովագրական ընկերությունների կողմից ապահովագրական ծառայությունների մատուցման համար հանգուցային կենտրոն է մնալու Երևան քաղաքը: Սակայն ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրության պարտադիր օրենքի ընդունմանը զուգընթաց, ապահովագրական ընկերությունները պատրաստ են ակտիվ գործողությունների ձեռնարկմամբ մուտք գործել նաև մարզերի շուկաներ, ընդ որում, ումանք՝ մասնաճյուղերի ստեղծման միջոցով, իսկ ումանք էլ՝ գործակալական ցանցի ստեղծման կամ ընդլայնման միջոցով:

Ապահովագրական ընկերությունների հիմնական մասը որպես հաճախորդ առաջնային դերում պետք է տեսնի ֆիզիկական անձ ապահովադիրներին, սակայն դրանց համահունչ որոշ ընկերություններ՝ կշարու-

¹ ՀՀ ապահովագրական համակարգի հնարավոր զարգացումները 2016-2018թթ.:

նակեն շեշտը դնել իրավաբանական անձ ապահովագիրների վրա: Ըստ էության, ապահովագրական ընկերությունների հաճախորդներ են հանդիսանում տնտեսության տարբեր ոլորտների կազմակերպությունները, պետական մարմինները, միջազգային կազմակերպությունները, բանկերը և վարկային կազմակերպություններից վարկ վերցնող քաղաքացիներն ու արտերկիր մեկնող ուղևորները:

Կատարած ուսումնասիրությունները վկայում են, որ ներկայումս ՀՀ-ում գործող ապահովագրական ընկերությունները, այդ թվում՝ «Այ Էս Ջի» ապահովագրական ՍՊԸ, «Արմենիա Ինշուրանս» ապահովագրական ՍՊԸ, «Ինգո Արմենիա» ապահովագրական ՓԲԸ, «Հայաստանի ապահովագրողների բյուրո» ԻԱՄ-ը, «Հայաստանի արտահանման ապահովագրական գործակալություն» ԱՓԲ-ն, «Նաիրի Ինշուրանս» ապահովագրական ՍՊԸ, «Ռեսո» ԱՓԲԸ, «Ռոսգոստոտախ - Արմենիա» և «Սիլ Ինշուրանս» ապահովագրական ՓԲԸ-ները մեծամասամբ նախընտրում են օգտվել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից հուսալի ճանաչման չափանիշներին բավարարող վերաապահովագրական ընկերությունների ծառայություններից¹: 2009 թվականից սկսած ապահովագրական ընկերությունները շարունակել և շարունակում են կապերի ամրապնդումը, իսկ ոմանք էլ նոր կապեր են հաստատել տարբեր վերաապահովագրական ընկերությունների և բրոքերների հետ: Ապահովագրական ընկերությունների ներկայիս հիմնական գործընկերներ են հանդիսանում՝ ֆրանսիական «Սկոր», լեհական «Պոլիշ Ռե», գերմանական «Մյունխին Ռե», «Հանովեռ Ռե», ռուսական «Ինգոստրախ», «Ռոսնո», ինչպես նաև «Լոյդոս» ապահովագրական շուկայի ընկերությունները, այնպես էլ միջազգային վերաապահովագրական շուկայի առաջատար բրոքերները և այլն: Ապահովագրական ընկերությունների գերակշիռ մասը հիմնականում համագործակցում է անգլիական ու եվրոպական շուկայի վերաապահովագրողների և բրոքերների հետ: Միաժամանակ այդ ընկերություններն օգտվում են նաև տեղական բրոքերների ծառայություններից, որոնք նրանց մատուցում են հիմնականում վերաապահովագրական միջնորդային ծառայություններ:

Բացի վերոնշյալ հեռանկարային ռազմավարական ուղղություններից, ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների կանխատեսմամբ՝ իրենց գործունեության վրա հնարավոր ազդեցություն կարող են ունենալ արտաքին միջավայրի հետ կապված հետևյալ երևույթները, այդ թվում՝

- ընկերություններից ոմանք կանխատեսում են համաշխարհային և ՀՀ

¹ www.cba.am

- տնտեսության աշխուժացում, իսկ ումանք՝ անկում,
- Հայաստան Թուրքիա սահմանի բացում, ինչն էապես կմեծացնի դեպի Հայաստան բեռնափոխադրումների ծավալը,
 - փոխաթեքային տատանումները,
 - որոշ վերաապահովագրողների վարկանիշների հնարավոր ցածրացումը,
 - հայտնի վերաապահովագրողների կողմից ՀՀ ապահովագրական շուկայի նկատմամբ հետաքրքրության առաջացումը,
 - տեղական ապահովագրական ընկերությունների կողմից նոր վերաապահովագրողների հետ հարաբերությունների հաստատումը, որին կնպաստի 2011թ. հունվարի 1-ից գործող վերաապահովագրողներին հուսալի ճանաչելու ավելի խիստ չափանիշները,
 - հուսալի վերաապահովագրողների կողմից տարվող սակագնային քաղաքականության վերաբերյալ անորոշությունը (մասնավորապես՝ մի շարք ընկերություններ կանխատեսում են վերաապահովագրողների կողմից առաջարկվող սակագների աճ, որոշ ընկերություններ՝ նվազում), ինչպես նաև վերաապահովագրողների կողմից առավել խիստ պայմանների հնարավոր առաջադրումը,
 - ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդունված ենթաօրենսդրական ակտերի գործարկման հետ կապված դժվարությունները,
 - ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության օրենքին համահունչ գործընթացների բարելավումը, ինչը կբարձրացնի բնակչության իրազեկության մակարդակն ապահովագրության ոլորտում, ինչպես նաև խթան կհանդիսանա ապահովագրական շուկայի զարգացման համար,
 - մրցակցության սրացումը,
 - շուկայի կենտրոնացումը և ապահովագրողների խոշորացումը, գործող փոքր ապահովագրական ընկերությունների քանակի նվազումը՝ ի հաշիվ սրվելիք մրցակցության ու նորմատիվային խստացումների,
 - ընկերությունների քանակի նվազում՝ մի կողմից նորմատիվային դաշտի խստացման, մյուս կողմից առավել մրցունակ ընկերությունների առկայության հետևանքով,
 - որոշ ընկերություններ կանխատեսում են նոր մրցակիցների մուտք տեղական ապահովագրական շուկա, իսկ որոշ ընկերություններ էլ դա համարում են քիչ իրատեսական,
 - ապահովագրական շուկայի աճի դանդաղումը,
 - շինարարության և ներմուծման ծավալների կրճատումը, ինչի արդ-

յունքում տեղի կունենա որոշ դասերի գծով ստացվող ապահովագրավճարների նվազում (օրինակ՝ փոխադրվող գույքերի կամ բեռների, ավտոտրանսպորտային միջոցների, դժբախտ պատահարներից և այլն),

- բժշկական ծառայությունների գների հավանական աճը,
- ֆինանսական հաշտարարի ինստիտուտի հնարավորությունների օգտագործումը, որը դրական ազդեցություն կունենա ապահովագրական շուկայի զարգացման, ապահովագրական ծառայությունների նկատմամբ հասարակական պահանջարկի մեծացման վրա,
- ապահովագրական սակագների նվազեցումը՝ մրցակցությանը դիմակայելու համար,
- ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից նորմատիվային դաշտի խստացումը,
- պարտադիր ապահովագրությանը համահունչ որոշ ինստիտուտների/համակարգերի ներդրումը: Ակտուարական համակարգի ներդրման հետ կապված խնդիր կարող է հանդիսանալ դրանց գծով հաշվարկների համար օգտագործվող վիճակագրական տվյալների ոչ ճշգրիտ լինելը,
- որակյալ մասնագետների նկատմամբ պահանջարկի աճ,
- վնասաբերության ցուցանիշի աճի միտում, մասնավորապես՝ ավտոտրանսպորտային միջոցների և առողջության ապահովագրության գծով:

Կապված արտաքին միջավայրի ազդեցության հետ, ապահովագրական ընկերությունները պետք է ձևավորեն և ելնեն հետևյալ հնարավորություններից՝

- հնարավոր է, որ զարգացած երկրների ապահովագրական շուկաների կրճատումը ստիպի վերաապահովագրողներին նոր շուկաներ ներխուժել, ինչի արդյունքում անգամ այն վերաապահովագրողները, որոնք հետաքրքրված չեն եղել հայկական շուկայով կարող են ընդունել վերաապահովագրության տեղական ռիսկերը,
- օրենսդրության խախտման, մրցակցության սրացման հետևանքով ապահովագրական ընկերությունների թվի կրճատում, առկա ապահովագրական ընկերությունների կողմից նոր մասնաբաժինների տիրակալու հնարավորություն, առողջ, արդյունավետ և ֆինանսապես կայուն ապահովագրական ընկերությունների հաստատման հնարավորություն,
- ակտուարների ինստիտուտի ներդրման հետևանքով ընկերությունների ընդհանուր ռիսկայնության նվազում և պորտֆելի կառավարելիության բարձրացում:

Միաժամանակ, հիմք ընդունելով վերը նշված հնարավորությունները, ապահովագրական ընկերությունների կողմից նախանշվում են հետևյալ սպառնալիքները՝

- հետզհետե մասնաճյուղային երևույթների ազդեցությունն ՀՀ տնտեսության վրա, տնտեսական աճի դանդաղ տեմպը,
- տարածաշրջանի տնտեսական և քաղաքական անկայունությունը,
- գնաճի նախատեսվածից բարձր տեմպերը,
- փոխարժեքի տատանումների հետ կապված ռիսկերը,
- նորմատիվային դաշտի խստացումը,
- որակյալ և փորձառու մասնագետների բացակայությունը,
- հուսալի վերաապահովագրողների հետ հարաբերությունների պայմանների խստացումը,
- մրցակցության սրացում գործող ապահովագրական ընկերությունների միջև,
- նոր ապահովագրական ընկերությունների մուտքը, մասնաբաժինների նվազումը,
- ապահովագրության մի շարք դասերի գծով ապահովագրավճարների նվազում՝ պայմանավորված տնտեսական աճի տեմպի նվազմամբ,
- ՀՀ ԿԲ-ի կողմից ապահովագրության պայմանագրերի ռեգիստրի պահանջների կիրառումը և հաշվետվությունների նվազման հետ կապված ժամկետային խստացումները,
- առողջապահության, վիճակագրության և ապահովագրության ոլորտների միջև աշխատանքների համակարգման արդյունավետ մեխանիզմների բացակայությունը,
- բժշկական ծառայությունների հավանական գնաճը,
- վերաապահովագրողների կողմից առաջարկվող ավիացիոն ռիսկերի ապահովագրության սակագների աճը,
- շահութաբերության մակարդակի նվազում՝ ի հաշիվ ապահովագրական սակագների անկման, ռիսկային բնույթ ունեցող ապահովագիրների ներգրավման:

Այստեղից հետևություն, որ յուրաքանչյուր տնտեսապես զարգացող երկրի համար, ինչպիսին նաև Հայաստանի Հանրապետությունն է, խիստ կարևորվում է հեռանկարային առումով ապահովագրական գործընթացների ճիշտ վարումը տնտեսության բոլոր ոլորտներում:

Այժմ վերանշալներին համահունչ ներկայացնենք ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների հաշվեկշռային ցուցանիշները, այդ թվում ակտիվների, ընդհանուր կապիտալի, ապահովագրական պահուստների և չբաշխված շահույթի վերաբերյալ 2007-2017թթ. գծով (տե՛ս աղյուսակ 1-ը):

ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների հաշվեկշռային ցուցանիշները՝ ըստ 2005-2017թթ.¹

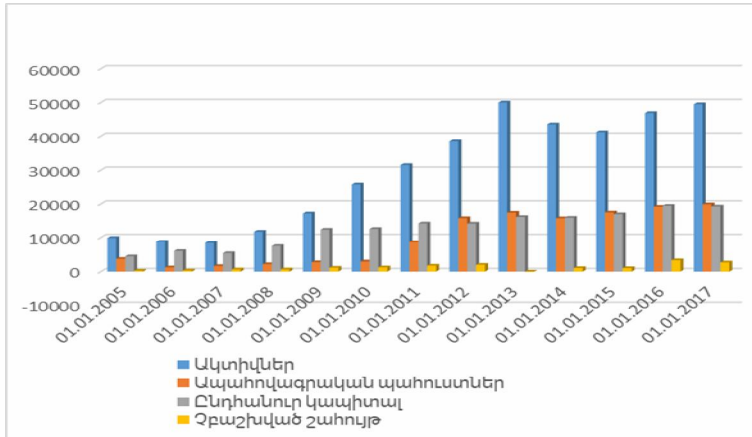
Մլն դրամ

Ժամանակաշրջան	Ակտիվներ	Ապահովագրական պահուստներ	Ընդհանուր կապիտալ	Զբաղիված շահույթ
31.12.05	9879	3692	4426	264
31.12.06	8704	1216	5991	324
31.12.07	8376	1626	5347	625
31.12.08	11682	2149	7448	625
31.12.09	16982	2723	12304	1131
31.12.10	25614	2917	12506	1234
31.12.11	31502	8599	14104	1713
31.12.12	38351	15612	14055	1960
31.12.13	50007	17219	15968	- 48
31.12.14	43421	15605	15758	1044
31.12.15	41130	17278	16782	1010
31.12.16	46675	19186	19465	3302
31.12.17	49510	19896	19255	2648

Աղյուսակ 1-ի տվյալները վկայում են, որ ըստ ուսումնասիրվող տարիների հաշվեկշռային ցուցանիշները (բացի ակտիվներից) ունեցել են բավականաչափ տատանողական բնույթ: Հատկապես չբաշխված շահույթի գծով, եթե 2005թ. այն կազմել է 264 մլն դրամ, 2009-ին՝ 1131 մլն դրամ, 2013թ.՝ 48 մլն դրամ, 2016թ.՝ 3302 մլն դրամ, իսկ 2017թ.՝ 2648 մլն դրամ: Իր հերթին ընդհանուր կապիտալն ի տարբերություն չբաշխված շահույթի սկսած 2007թ-ից կազմել է 5347 մլն դրամ, իսկ այնուհետ աճելով, այն 2017թ. վերջին եղել է 19224 մլն դրամի չափով և գերազանցել 13.897 մլն դրամի չափով, իսկ հարաբերական շեղումը կազմել է 259,9% կամ ավելացել 2,6 անգամ: Պետք է նշել, թե ինչ կարևոր նշանակություն ունեն ապահովագրական ընկերությունների համար պահուստները, որոնք ընդհանուր կապիտալին համահունչ ունեցել են համարյա միևնույն աճման միտումները: Այսպես, եթե 2005թ. կազմել է 3692 մլն դրամ, ապա 2017թ.-ի վերջին եղել է 19896 մլն դրամ կամ ավելացումը տեղի է ունեցել 4,4 անգամ:

Ավելի պարզ պատկերացնելու համար, վերոնշյալ աղյուսակի տվյալների հիման վրա կազմենք գծապատկեր 1-ը:

¹ www.cba (ապահովագրական ընկերություններ)

Գծապատկեր 1. ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների հաշվեկշռային ցուցանիշները՝ ըստ 2005-2017թթ.

Ներկայացնենք նաև բանկի գրծունեությունը բնութագրող շահութաբերության (ROE, ROA) և ապահովագրական ընկերությունների մուլտիպլիկատորը:

Վերոնշյալ ցուցանիշների էությունը կայանում է նրանում՝

- ROE – ն (ընդհանուր կապիտալի շահութաբերությունը) արտահայտվում է հետևյալ բանաձևով.

$$ROE = \frac{\text{Զբաղիված շահույթ}}{\text{Ընդհանուր կապիտալ}} \quad (1)$$

- ROA – ն (ակտիվների շահութաբերությունը) որոշվում է հետևյալ բանաձևով.

$$ROA = \frac{\text{Զբաղիված շահույթ}}{\text{Ակտիվներ}} \quad (2)$$

- Ապ.ընկ.մուլտիպլ. = $\frac{\text{Ակտիվներ}}{\text{Ընդհանուր կապիտալ}}$ կամ $\frac{ROE}{OA}$ (3)

Կատարենք համապատասխան հաշվարկները և արդյունքները տեղադրենք աղյուսակ 2-ում:

ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների շահութաբերության ցուցանիշները՝ ըստ 2005-2017թթ.

Տարիները	Ակտիվների շահութաբ., %	Ընդհանուր կապիտալի շահութաբ., %	Ապահովագրական ընկերությունների մուլտիպլիկատորը
2205	2.7	6.0	2.2
2006	3.3	5.4	1.5
2007	7.5	11.7	1.6
2008	5.4	8.4	1.6
2009	6.7	9.2	1.4
2010	4.8	9.9	2.0
2011	5.4	12.1	2.2
2012	5.1	13.9	2.7
2013	- 0.1	- 0.3	3.1
2014	2.4	6.6	2.8
2015	2.5	6.0	2.4
2016	7.1	17.0	2.4
2017	5.3	13.8	2.6

Աղյուսակ 2-ի տվյալները վկայում են, որ ուսումնասիրվող տարիներին, բացի 2013 թվականից, ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների կողմից ապահովված է շահութաբերության մակարդակ: Հատկապես ամենաբարձրը եղել է 2016 թվականին, ընդհանուր կապիտալի շահութաբերությունը՝ 17%, իսկ ակտիվների շահութաբերությունը՝ 7.1%: Սակայն 2017 թվականին ունեցել են նվազման միտում և վերոնշյալ ցուցանիշները համապատասխանաբար կազմել են՝ 13.8% և 5.3%:

Պետք է նշել, որ ուսումնասիրվող տարիների ՀՀ ապահովագրական ընկերությունները համեմատական առումով իրենց վատ չեն դրսևորել:

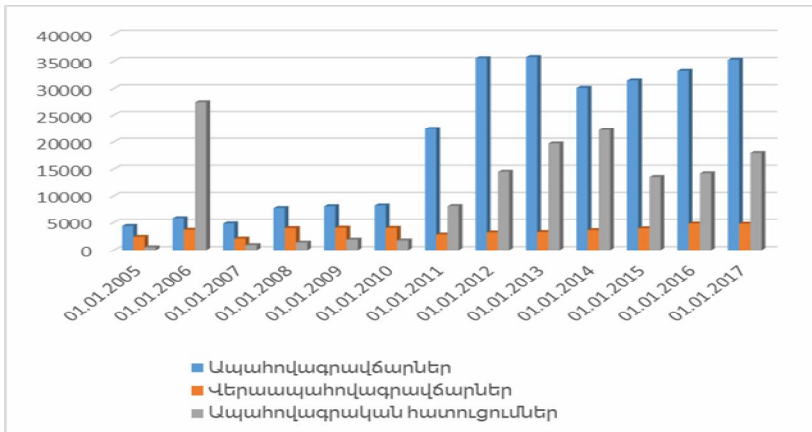
Իր հերթին կարևորվում է նաև ապահովագրական ընկերությունների մուլտիպլիկատորը, որը ակտիվների և ընդհանուր կապիտալի հարաբերակցությունն է, այսինքն՝ որքան բարձր լինի այս մեծությունը ընդհանուր կապիտալի շահութաբերությանը համահունչ, այնքան լավ:

Ապահովագրական ընկերությունների գործունեության համար կարևորվում են նաև մի շարք ցուցանիշներ, այդ թվում՝ ապահովագրական և վերաապահովագրական վճարները, ապահովագրական հատուցումները, գործող պայմանագրերով ապահովագրական գումարները և գործող ապահովագրական պայմանագրերի քանակը: Վերջիններիս գծով համապատասխան տվյալներն ըստ 2005-2017թթ. ներկայացված են աղյուսակ 3-ում և գծապատկեր 2-ում:

ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների հիմնական գործունեության ցուցանիշները՝ ըստ 2005-2017թթ.¹

Մլն դրամ

Ժամանակաշրջան	Ապահովագրավճարներ	Վերաապահովագրավճարներ	Ապահովագրական հատուցումներ	Գործող պայմանագրերով ապահովագրական գումարներ	Գործող ապահովագրական պայմանագրերի քանակ
31.12.05	4351	2387	522	1734	23508
31.12.06	5876	3683	27343	3933	29477
31.12.07	4814	2079	923	1105	39883
31.12.08	7769	3968	1375	2354	48781
31.12.09	8102	4036	1901	3386	50646
31.12.10	8253	4011	1746	3052	50484
31.12.11	22372	2803	8141	3696	207246
31.12.12	35525	3172	14487	6295	406728
31.12.13	35753	3251	19719	8160	563136
31.12.14	30105	3599	22150	9536	594893
31.12.15	31424	3921	13564	9450	591859
31.12.16	33141	4791	14222	11005	633727
31.12.17	35263	4751	18003	28679	796123

Գծապատկեր 2. ՀՀ ապահովագրական ընկերությունների հիմնական գործունեության ցուցանիշները՝ ըստ 2005-2017թթ.

¹ www.cba.am (ապահովագրական ընկերություններ)՝

*Տվյալները ներկայացված են աճողական տարվա սկզբից

Աղյուսակ 3-ի և գծապատկեր 2-ի տվյալները վկայում են այն մասին, որ բոլոր ցուցանիշներն էլ ունեցել են ըստ տարիների տատանողական բնույթ: Հատկապես այն զգալի է ապահովագրական հատուցումների գծով: Ինչևէ, հարաբերական շեղումը ապահովագրական վճարների առումով կազմել է 2017 թվականին 2005 թվականի նկատմամբ՝ 7.1 անգամ ավելացում, իսկ վերապահովագրական վճարների գծով՝ 99%, ապահովագրական հատուցումների առումով՝ 33.5 անգամ, գործող պայմանագրերով ապահովագրական գումարների գծով՝ 15.5 անգամ:

Այսպիսով՝ կարող ենք նշել, որ ապահովագրական ընկերությունները նշված ցուցանիշների (բացի վերապահովագրական վճարներից) գծով ըստ տարիների ապահովել են բավականաչափ բարձր աճման միտումներ:

ՀՀ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՇՈՏ ՀԱԿՈՒԻ ԲԱՅԱՂՅԱՆ, *տ.գ.դ., պրոֆեսոր*
ՀՀ ԳԱԱ Մ. Քոթանյանի անվան տնտեսագիտության
ինստիտուտի բաժնի վարիչ, գլխավոր գիտաշխատող

Համառոտագիր: Հայաստանում ապահովագրության գործընթացն ունեցավ իր ուրույն տեղը: Հատկապես ապահովագրական ընկերությունների հիմնական մասը որպես հաճախորդ առաջնային դերում պետք է տեսնեն ֆիզիկական անձ ապահովադիրներին: Ապահովագրական ընկերությունների գերակշիռ մասը հիմնականում համագործակցում է անգլիական ու եվրոպական շուկայի վերապահովագրողների և բրոքերների հետ: Միաժամանակ այդ ընկերություններն օգտվում են նաև տեղական բրոքերների ծառայություններից: Հայաստանի համար խիստ կարևորվում է հեռանկարային առումով ապահովագրական գործընթացների ճիշտ վարումը տնտեսության բոլոր ոլորտներում: Իր հերթին կարևորվում են նաև ապահովագրական ընկերությունների շահութաբերությունն ու մուլտիպլիկատորը, որոնք ունեցել են դրական միտում:

Բանալի բառեր. *ապահովագրություն, գործունեություն, երաշխիքների տրամադրում, վերապահովագրություն, ռազմավարական ուղղություններից, ապահովագրական շուկա, պահուստներ, չբաշխված շահույթ:*

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ В АРМЕНИИ И АНАЛИЗ ИХ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

АШОТ АКОПОВИЧ БАЯДЯН, д.э.н., профессор

зав.отделом, главный научный сотрудник

Института экономики им.М.Котаяна НАН РА

Аннотация: Процесс страхования занимает важное место в Армении. В частности, большинство страховых компаний должны рассматривать клиентов как основное физическое лицо – страхователь. Большинство страховых компаний в основном сотрудничают с английскими и европейскими перестраховщиками и брокерами. В то же время эти компании также пользуются услугами местных брокеров. Для Армении важно обеспечить перспективность страховых процессов во всех сферах экономики. В свою очередь, повышается рентабельность страховых компаний, которая имеет положительную тенденцию.

Ключевые слова: *страхование, деятельность, предоставление гарантий, перестрахование, стратегические направления, страховой рынок, резервы, нераспределенная прибыль.*

DEVELOPMENT TRENDS OF INSURANCE COMPANIES IN THE REPUBLIC OF ARMENIA AND ANALYSIS OF THEREOF ACTIVITIES

ASHOT HAKOB BAYADYAN, *Doctor of Sciences (Economics), Professor*

Head of Department, Chief Research Associate, M. Kotanyan Institute of Economics

National Academy of Sciences, Republic of Armenia

Abstract: The insurance process had its own place in Armenia. In particular, the majority of insurance companies must view a natural person as their primary client, insuree. The majority of insurance companies are mainly collaborating with reinsurers and brokers from the UK and European Union. Meanwhile, those companies rely on the services of the local brokers as well. For Armenia, it is of vital importance to widen insurance coverage incorporating more sectors of the economy as prospective industry development path. The profitability and multiplier of the insurance companies are stressed as well since they have reported a positive trend.

Keywords: *Insurance, activity, provision of guarantee, reinsurance, strategic directions, insurance market, reserves, retained income.*